



Tovariš Leskošek med govorom

CELJSKI tednik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA CELJE

NA PROSLAVI 70 LETNICE TOVARNE EMAJLIRANE POSODE STA GOVORILA ČLAN IK CK ZKJ FRANC LESKOŠEK-LUKA IN ČLAN IS SRS RIKO JERMAN

70-LETNICA TEP POMENI PREDVSEM PRELOM S TRADICIJO

JE NA TISKOVNI KONFERENCI POUĐARIL GLAVNI DIREKTOR ing. LOJZE ILGO

RAZVIJATI POLITIČNO DELO MED DELAVCI

V svojem svečanem govoru je častni predsednik centralnega delavskega sveta TEP in član IK CK ZKJ Franc Leskošek-Luka govoril najprej o revolucionarnem gibanju v zadnjih petdesetih letih, pri čemer je poudaril, da je moglo biti zmogljivo le po zaslugi Komunistične partije. Drugi del svojega govora pa je posvetil nekaterim kadrovskim vprašanjem in izobraževanju v gospodarstvu v njegovem sedanjem obdobju.

Danes je predvsem važno, je med drugim dejal, razvijati politično delo med delavci. Ti bi se morali hkrati tudi bolj posluževati pravic, ki jim jih daje nova ustava. Da se jih ne poslužujejo dovolj, je vzroke iskati v tem, ker se še premalo izobražujejo. Izpopolnjevanje tehnologije, od katere je odvisna kvaliteta proizvodnje, terja izobražene proizvajalce, ki so potrebni, da bi mogli tudi bolje upravljati. Za to pa ni dovolj le moderen stroj, pač pa predvsem organizacijsko in umsko sposoben človek. V tej smeri smo doslej storili še premalo, ker pogosto vidimo slabo kadrovsko politiko. Prvo izobrazbo bi slehernemu proizvajalcu moralo nuditi podjetje v obliki različnih seminarjev in tečajev, vsakega novega proizvajalca pa bi morali sprejeti tako, da bi bil to zanj svečan trenutek.

Strokovno izobraževanje bi moralo biti trajen proces, kontinuirano in načrtno, takšno izobraževanje pa je mogoče samo v kolektivu, v katerem vlada tovariško vzdušje, urejeni delovni pogoji in urejen sistem delitve dohodka. Spričo izredne važnosti izobraževanja ne gre pojmovati kot dobrodelnost, pač pa kot neizogibno potrebo.

V okviru praznovanj visokega jubileja celjske Tovarne emajlirane posode so v petek odprli najprej novo obratno ambulanto, po ogledu tovarne pa je bila tiskovna konferenca. Prvi dan praznovanja je zaključil celovečerni koncert moškega komornega zbora s solistko Zlato Zaharjevo, ki je pod vodstvom prof. Eгона Kuneja znova izpričal visoko mednarodno umetniško raven. Koncert je bil združen s sprejemom gostov.

Na sobotni proslavi je bila dopoldne svečana seja centralnega delavskega sveta, ki jo je vodil častni predsednik, član IK ZKJ Franc Leskošek-Luka in ki so se je udeležili — član IS SRS Riko Jerman, član CK ZKS Franc Simonič, predsednik gospodarskega zbora skupščine SRS Leopold Krese, sekretar za industrijo Drago Dolinšek, predsednik sindikata kovinarskih in metalurških delavcev Saubert ter najvišji predstavniki družbenopolitičnega življenja okraja in občine kakor zastopniki mnogih slovenskih podjetij ter gosti iz drugih republik.

Po končani seji, na kateri sta govorila predsednik centralnega delavskega sveta Vili Končan ter čast-

ni predsednik Franc Leskošek-Luka in ki so jo pozdravili tudi pionirji hudinjske sole, so si gostje ogledali tovarno, potem pa je bilo množično zborovanje. Na njem je govoril Vili Končan ter član IS SRS Riko Jerman. Glavni direktor ing. Lojze Ilgo pa je ob tej priložnosti izrekel za-

hvalo celotnemu kolektivu za dosežene uspehe, nato pa sporočil sklep delavskega sveta, s katerim je bilo nagrajenih 1.008 aktivnih sodelavcev za 10, 20 in 30-letno delo v tovarni. Hkrati je bilo nagrajenih 382 upokojencev.

(Nadaljevanje na 3. strani)

S SEJE CELJSKE OBČINSKE SKUPŠČINE

PRVO POLLETJE USPEŠNO

TODA NE NA VSEJ ČRTI

- ZADOVOLJIVI REZULTATI V PRVEM POLLETJU — VSE KAZE, DA BODO PRIČAKOVANJA V LETOSNJEM LETU IZPOLNJENA
- ODOBORNICI OPOZORILA NA DISCIPLINO IN UPOŠTEVANJE PREDPISOV IN PRIPOROČIL
- ODOBORNICI ZBORA DELOVNIH ORGANIZACIJ IMAJO PREMALO ŠTIKOV S KOLEKTIVI
- OBRT V CELJSKI OBČINI: VSE PO STAREM — NEZADOVOLJNI POTROŠNIKI

16. seja občinske skupščine v Celju, ki je bila pretekli petek, je bila po problematiki in razpravi izredno

pomembna. Brez dvoma je bila razprava o gibanju gospodarstva v prvem polletju letošnjega leta osrednja točka dnevnega reda. Ugotovljeno je bilo, da je gospodarstvo (razen kmetijstva, za katero se ni končana analiza) prvo polletje uspešno zasledovalo planske naloge. Razlike med doseženo proizvodnjo, družbenim proizvodom in narodnim dohodkom na eni in planskimi predvidevanji na drugi strani so le malenkostne v škodo plana. Ker pa se navadno vsako leto v drugi polovici leta proizvodnja poveča, bo plan za leto 1964 izpolnjen in presežen. Panoge, ki so presegle plan že v prvem polletju so gradbeništvo, gozdarstvo, obrt, gostinstvo, komunala in trgovina, najnižje pod planom pa je promet.

Močno se je letos povečal izvoz, saj je za 29,8 odstotka večji kot lani v istem obdobju.

Je pa še en pokazatelj, ki kaže naglo tendenco rasti in je manj razveseljav — investicije. Le-te so za 60 odstotkov višje kot lani v istem času, čeprav so nižje od planiranih, toda planiranih pred ukrepi ZIS za zmanjšanje investicijske potrošnje. Del investicij sicer odpade na stano-

vanjsko izgradnjo, ki je letos povečana zaradi zaostanka v preteklosti. Tovariš Slavko Verdelj, ki je razpravljal o tem vprašanju je poudaril, da so najnovejši ukrepi in razprave o zmanjševanju investicijske potrošnje posledica »naglušnosti« v kolektivih, ki priporočil in predpisov ne upoštevajo.

Delovni kolektivi vse preradi obidejo priporočila, pa naj ta prihajajo od koderkoli. Obstaja sum, da takih priporočil nihče niti ne bere.

Kot je dejal odbornik Ivan Cokan, tudi odborniki zbora delovnih organizacij pri občinski skupščini ne opravljajo svojih dolžnosti v polni meri, ker se ne zavzemajo v kolektivih, ki jih zastopajo, za stališča, sprejeta na sejah občinske skupščine. Mnogi kolektivi, oziroma njihovi samoupravni organi od volitev niso videli svojih odbornikov.

Zelo živahna je bila razprava o razvoju obrti v Celju. Nekoliko paradoksnost je slišati, da je obrt letni plan v polletju presegl, kritike med občani, da ne morejo dobiti uslug, da so le-te nekvadratne in predrage, te kritike pa so vedno glasnejše. Sodeč po razpravi, se bo obrt morala končno povzpeti na »zeleno vejo« tudi s povečanjem zasebne obrti.

Na seji so govorili poleg drugega še o črnih gradnjah, o razširitvi gradbenih okolišev, ki naj bo prvi pogoj za to, da ne bomo v nedogled »objektivizirali« anarhijo v stanovanjski izgradnji. O tem v posebnem sestavku.

J. Kr.

REŠITEV: RACIONALIZACIJA PROIZVODNJE

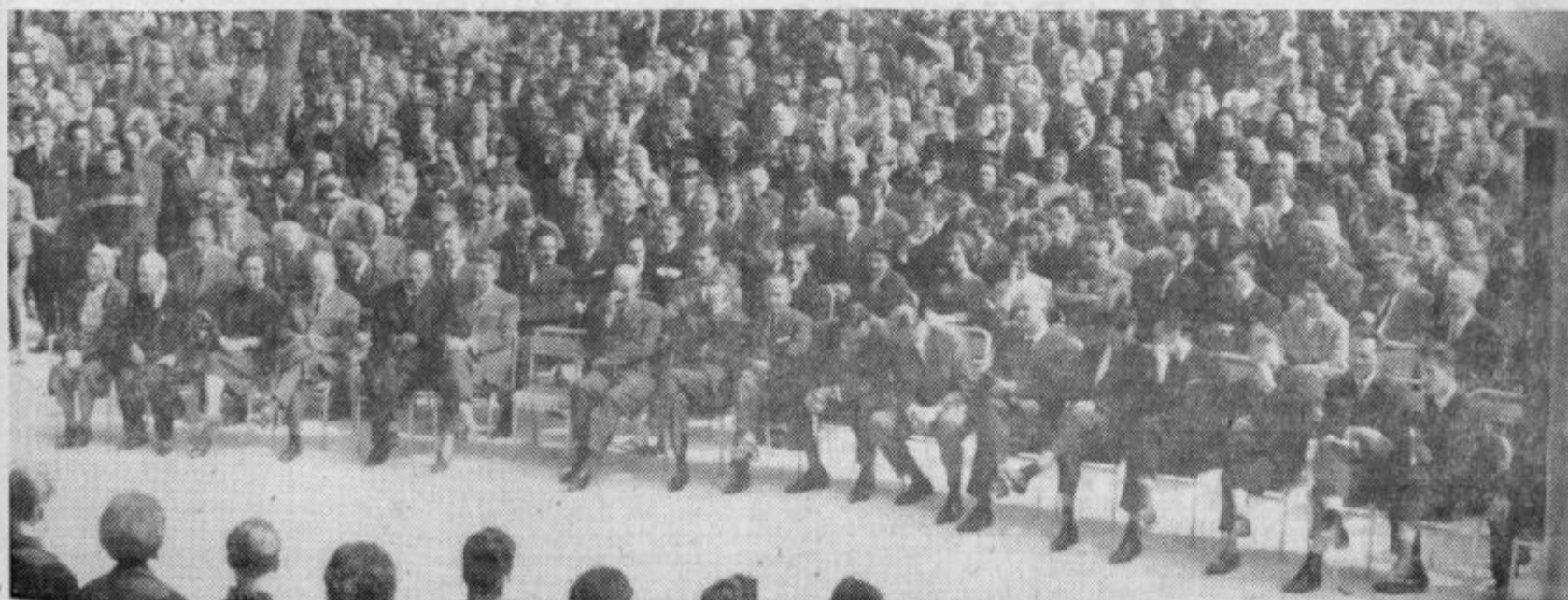
Riko Jerman je na začetku svojega govora v imenu izvršnega sveta SRS in republiške gospodarske zbornice čestital kolektivu Tovarne emajlirane posode ter se zahvalil za velike uspehe, dosežene po vojni. Pri tem je poudaril, da pomeni razvoj tovarne tudi razvoj družbene zavesti, saj je bila TEP ena prvih tovarn na Slovenskem sploh. Kakor je pomenila v preteklosti žarišče stavkovnega gibanja, tako je bila po vojni med prvimi, ki je obnovila proizvodnjo in s tem v veliki meri prispevala k razvoju Celja.

Nato je Riko Jerman govoril o nekaterih težavah v jugoslovanskem gospodarstvu po letu 1961, ko je prišlo do konjunktur na domačem trgu in s tem v zvezi do določenih ne-

skladnosti v razvoju gospodarstva, kar je imelo za posledico tudi premike v cenah. Proizvodnja se je v mnogih primerih zmanjšala zaradi pomanjkanja energetskih virov in reprodukcijskega materiala. Da bi premostili težave z uravnoteženjem zunanjetrgovinske bilance, je rešitev v povečanju fizičnega obsega proizvodnje edinole s kvalitativnimi izdelki. V tem smislu bi se morala podjetja med seboj trdno povezati in racionalizirati proizvodnjo, kar se za zdaj še ni dovolj uveljavilo. Takšen sistem bi omogočil tudi višje dohodke, kajti nizki dohodki so odraz male produktivnosti. Ko je govoril o cenah, je Riko Jerman med drugim dejal, da ne gre več za določanje cen, marveč za sistem kontro-



OD 1. DO 11. OKTOBRA
Okrog 2., 6. in 10. oktobra dež z ohladitvijo, v ostalem v glavnem suho oziroma lepo vreme.



Na množičnem zborovanju, ki je bilo ob praznovanju jubileja TEP v soboto dopoldne, je govoril predsednik centralnega delavskega sveta Vili Končan, ki je podčrtal, da nosi sedemdesetletnica tovarne revolucionarno obeležje, saj je najtesneje povezana z bojem delovnih ljudi za

njihove pravice. V tem času, zlasti po osvoboditvi, je tovarna zaznamovala velik razvoj, saj je povečala proizvodnjo od 1.605 v letu 1945 na 25.000 ton v zadnjem obdobju; vrednost izvoza, ki je 1947. leta znašala 1.100 dolarjev, pa je narasla na mili jon dolarjev. (Več o tem na 3. str.)

LE TAKO NAPREJ

Pretekli teden so na seji šmarske občine obravnavali precej zadev, ki so se nabrale med počitnicami.

Brez dvoma pa je poglobljena ugotovitev, da je uresničevanje planskih nalog v gospodarstvu uspešno. Proizvodni rezultati so bili zelo ugodni in občinska skupščina je lahko le priporočila delovnim organizacijam naj tak tempo in uspeh tudi obdržijo, do konca leta.

Skladno z povečano proizvodnjo so se povečali tudi osebni dohodki, zlasti tam, kjer so bili lani še zelo nizki. Na seji so govorili tudi o šolstvu in kulturni dejavnosti v občini. Izstopala je želja, da bi telesno vzgojna in kulturno prosvetna društva v občini bila bolj povezana in organizirana.

Se nekaj je treba omeniti. Gradivo za odbornike je bilo tokrat pravočasno in dobro pripravljeno. Odborniki so ga lahko pred sejo dobro preštudirali.

Predzadnja seja je bila namreč »šola« za službe, ki svojčas niso postregle s temeljitimi analizami. Zato so takrat odborniki odklonili razpravo kar o dveh točkah dnevnega reda.

Torej podčrtano: le tako naprej.

(Nadaljevanje na 3. strani)

V DANASNJI STEVILKI:

- Neizkoriščene zmogljivosti na rešetih pred okrajnim sindikalnim svetom
- Ob zaključku Jugoslovanskih pionirskih iger
- Spomeniško varstvena služba med velikimi nalogami in skromnimi možnostmi
- SLG Celje v štirinajsto sezono
- Tragedija se nadaljuje: tri nove žrtve
- Kladivarjevi mladinci na državnem prvenstvu

V PRIHODNJI STEVILKI:

- Beseda občanov
- Problemi otroškega varstva

CELJE, 2. OKTOBRA 1964
St. 59 CENA 20 din Leto XIV

Glavni urednik RUDI LESNIK
Odgovorni urednik JURE KRASOVEC
List izhaja ob petkih, izdaja in tiska
Casopisno podjetje »Celjski tisk«, Uredništvo in uprava: Celje, Trg V. kongresa 5, poštni predal 152. Telefon 24-23.
Tekoči račun: 603-11-1-656. Letna naročnina 1000, polletna 500, četrtletna 250 din. Inocemstvo 2400.



Med 382 upokojenci, ki jih je delavski svet Tovarne emajlirane posode nagradil ob 70-letnici, so dobili posebne nagrade Marija Cokan za 50, Franc Roje za 59, Terezija Brečko za 42 in Hinko Cuvan za 50-letno delo (na sliki). Kakor je ob tej ganljivi svečanosti poudaril glavni direktor ing. Lojze Ilgo, ki je nagradjenecem izročil nagrade, je kolektiv dal priznanje upokojencem prav zato, ker so ti ustvarili tisto osnovo, na kateri gradi danes tovarna dalje. Tej lepi gesti se je pridružila še druga: najboljšega učenca v gospodarstvu Marjana Pukmajstra je nagradil direktor podjetja Gvoždar iz Novega Sada Ljubomir Vukelič.

Znamenja napredka

Kakor povzemamo iz govora predsednika centralnega delavskega sveta Vilija Končana, se je število zaposlenih povečalo od 1.079 na 3.204. Tovarna je razširila proizvodnjo na avtomobilске odpreske in kolesa, jeklenke, kotle za centralno kurja-

vo, radiatorje, smetnjake, emajlirane fasadne plošče itd. Takšnemu vsestranskemu vzponu so v največji meri pripomogli spremenjeni notranji pogoji, ki so v delavskem upravljanju našli najboljše poročstvo za nadaljnji napredek. Vtem ko sta bi-

la 1945. leta zaposlena le dva strokovnjaka z visoko izobrazbo, jih je zdaj 34, podjetje pa jih štipendira še 119. Poleg reševanja kadrovskih problemov posveča tovarna vso skrb družbenemu standardu zaposlenih. Tako so po osvoboditvi zgradili 308 stanovanj, letos 66, poleg tega pa več rekreacijskih objektov.

Pomemben delež v razvoju tovarne so imela investicijska vlaganja. Leta 1959 so pričeli z rekonstrukcijo, ki je zajela ureditev obratnih poslopij ter nabavo strojev za proizvodnjo emajlirane in pocinkane posode. Rekonstrukcija je veljala 2 milijardi dinarjev. Glede na to, da predstavlja proizvodnja posode le 30 odstotkov celotne proizvodnje, pomeni jubilej prelomnice v razvoju, ki naj bi v prihodnosti zagotovil nadaljnjo modernizacijo, izboljšanje delovnih pogojev in hitrejšo rast produktivnosti.

V CELJU RAZŠIRITEV OŽJEGA gradbenega okoliša

Na zadnji seji celjske občinske skupščine so odborniki razpravljali med drugim tudi o razširitvi ožjega gradbenega okoliša, ki bi naj po predlogu zajel dosežanje obmejne okoliše: Medlog, Ostrožno, Spodnje Hudinjo, Skofjo vas, Arclin, Trnovlje, Bukovžlak, Teharje, Proziško vas nad Storami, Lesnike, Zagrad, Košnico in Lisce do Petrička.

S tem predlogom bi celjski gradbeni okoliš po vseh ureditvenih pripravah dobil kompaktno celoto za približno petnajst let naprej. Po osvojitvi tega predloga in spremem-

bi odloka o gradbenih delih pa bi obremenjenem onemogočil velik porast črnih gradenj. Strokovna služba, ki je spremembo odloka pripravila, je po mnenju članov Sveta med drugim zasledovala tudi to, da bi lažje odobrila nekatere črne gradnje s tem, da bi več gradenj smatrali za provizorije.

Ze sedaj je na področju celjskega gradbenega okoliša evidentirano okrog 500 črnih gradenj! Čeprav je treba gledati na ta pojav bolj življenjsko in humano, je Svet menil, da ne kaže s pomanjkljivimi uredbami dovoljevati vse večji razmah črnih gradenj. Svet je med drugim predlagal, da bi spremembo odloka o gradbenih delih za katere ni potrebno gradbenih dovoljenj tako formulirali, da bi bila izključena vsaka možnost legaliziranja črnih gradenj. Gre predvsem za to, da bi v odloku vsled podražitve gradbenih del le zvišali mejo vrednosti, do katere se gradbeni provizoriji in kmetijski objekti lahko gradijo brez gradbenega dovoljenja. Za gradnjo vikend hišic, ki imajo značaj provizorijev, je potrebno lokacijsko dovoljenje, ni pa potrebno gradbeno dovoljenje, če površina ne presega 40 kvadratnih metrov uporabne površine.

J. S.

V MESECU IN POL SKORAJ PAR VOLOV

Brez računskih strojev in analiz, po preprosti kmečki matematiki, je Slavko Stranič iz Loke pri Zusmu pred tremi meseci izračunal, da je ob dobri organizaciji — kooperacijska vzreja goveje živine — donosna.

Pred malo več kot tremi meseci je šentjurski kmetijski kombinat pripeljal v Slavkov hlev 25 telet — pitancev. Teleta so ob prevzemu tehtala 2.157 kg. Danes, po trimesečni vzreji tehta 23 pitancev približno 4.500 do 4.600 kg. Torej je prirastek okrog 2.400 kg. Po isti, preprosti računici je torej Slavko zredil v malo več kot treh mesecih v primerjavi s težo — dva srednja para volov od telitve do prodaje.

Obiskali smo Slavka, da bi nam v razgovoru povedal o načinu in pogojih kooperacijske vzreje:

NEIZKORIŠČENE ZMOGLJIVOSTI

NA REŠETU PRED OKRAJNIM SINDIKALNIM SVETOM

Gospodarska zbornica v Celju je pred kratkim pripravila temeljito analizo o izkoriščenosti kapacitet v podjetjih s področja industrije, gradbeništva in prometa v celjskem okraju. O teh ugotovitvah sta razpravljala tudi upravni odbor zbornice in okrajni sindikalni svet na svojih zadnjih sejah.

Analiza kaže, da je od 32.484 zaposlenih delavcev delalo v dveh izmenah 23,1 odstotka, v treh izmenah

pa 28,7 odstotka. To nam kaže, da še vedno dela največ delavcev v eni izmeni, kajti v treh izmenah dela manj kot ena tretjina delavcev.

Zanimivi so tudi podatki, ki kažejo, kakšno je stanje po posameznih strokah. Najugodnejše stanje je bilo v rudnikih premoga — v treh izmenah je delalo 70,2 odstotka zaposlenih. Zadovoljivo je tudi stanje v papirniški industriji (54,9 odstotka), barvni (48,1 odstotka) ter črni meta-

lurgiji (35,7 odstotka). Najslabše stanje je v gradbeništvu, kjer delajo le v eni izmeni; delno ker jim primanjkuje kvalificiranih delavcev, delno pa tudi zaradi objektivnih pogojev dela.

Če te podatke primerjamo s podatki v mesecu januarju letos, lahko ugotovimo, da se stanje od takrat ni bistveno spremenilo. Ali je to dokaz, da si skušamo privoščiti tudi v našem okraju enostavno reprodukcijo v osmih urah na dan, pri tem pa še pričakujemo znatna sredstva za razširjeno reprodukcijo? Ali niso v tem skrite še ogromne rezerve, ki bi jih bilo vsekakor potrebno izkoristiti?

Vzrokov za tako stanje je več, eden od pogojev pa je mišljenje, da je gospodarski razvoj mogoč samo z zgraditvijo novih zmogljivosti. Prav gotovo pa je, da problema večjih zmogljivosti ne smemo poenostaviti, ker je zelo zamotan ter njegova rešitev ni odvisna samo od dobre volje in spretnosti naših delavcev, temveč tudi od nešteti drugih činiteljev kot na primer pomanjkanje surovin in reprodukcijskega materiala. Toda delati bo potrebno na tem, da tisto, kar imamo, čim bolj izkoristimo ter da se nam bodo vložena sredstva čim hitreje obračala.

L. Stepančič

KONTROLA CEN OBRTNIH STORITEV V MOZIRSKI OBCINI

Da bi zavrla neupravičeno zvišanje cen obrtnih in komunalnih storitev v mozirski občini, je skupščina občine Mozirje na svoji nedavni seji sprejela odlok o družbeni kontroli in evidenci cen obrtnih storitev. O vsakem nameravanim zvišanju cen obrtnih storitev bo morala obrtna delavnica obvestiti Zavod za cene v Celju in dobiti pristaneček za zvišanje. Ta ukrep na področju, ki močno prizadene tudi standard delovnih ljudi, je bil nujen, ker so obrtne organizacije zasebnega kot družbenega sektorja letos podražile usluge.

J.S.

-er

OB MESECU KULTURNIH SPOMENIKOV

Spomeniško varstvena služba

MED VELIKIMI NALOGAMI IN SKROMNIMI MOŽNOSTMI

OD 15. SEPTEMBRA DO 15. OKTOBRA JE MEDNARODNI MESEC SPOMENIKOV, KI IMA PREDVSEM SIMBOLICNI ZNAČAJ. V TEM CASU NAJ BI SPOMENIKOM POSVETILI VEČ PUBLICITETE IN JIH V VEČJI MERI KOT SICER PREDSTAVILI JAVNOSTI. KER PA JE ZA NAS NEMARA POMEMBNEJŠA SPOMENIŠKO VARSTVENA PROBLEMATIKA, SE NAM ZDI PRAV, DA OB TEJ PRILožNOSTI SE S TOLIKO VEČJIM POUČENJEM PREDSTAVIMO NAJPREJ NJO. KAKSNE SO NA TEM POMEMBNEJŠEM PODROČJU RAZMERE — O TEM GOVORI NAS RAZGOVOR Z DIREKTORJEM ZAVODA ZA SPOMENIŠKO VARSTVO V CELJU, IVANOM STOPARJEM.

— V čem je danes poglavitni problem spomeniško varstvene službe v celjskem okraju?

— Spomeniško varstvena služba v celjskem okraju je še zelo mlada, saj obstaja samostojni zavod, ki naj bi kril vse potrebe, šele leto in pol. Tudi javnost je zelo slabo poučena o naravi dela v teh zavodih, še manj pa o obsegu nalog, ki jih ti zavodi imajo. Sam pojem spomeniške službe danes ni popolnoma razčiščen. Kot spomeniške objekte tretiramo vse stavbe ali predmete, ki izvirajo iz preteklosti in nosijo značilen pečat svojega časa, pa so za širšo skupnost pomembni tako po svoji umetniški kot dokumentacijsko pričevalni plati. Klasična spomeniško varstvena služba se je svojčas omejevala na dajanje predlogov v zvezi s posegi na pomembnih zgodovinskih objektih bodisi sakralnega bodisi profalnega značaja. Danes to ni več edina naloga te službe. Tempo razvoja, ki se kaže zlasti v skokovitem večanju mest, v naglem spreminjanju prvobitne podobe naše pokrajine — vse to postavlja pred zavode popolnoma nove, težje naloge. Vzemimo na primer naša mesta: značilnost je ta, da so ne samo do nedavna organsko rasla in dobila zaključeno podobo, ampak morda tudi ta, da nosi vsako izmed njih svojevrsten pečat določene specifike, ki ga razločuje od drugih mest. (Jedro Konjice je recimo drugačno od jedra Zaleca). To tretiramo kot urbanistične spomenike, kot posamezne dragocene stavbe. Danes vemo, da postaja sodoben urbanizem čedalje pomembnejši dejavnik v razvoju mesta, toda tu se tudi pred spomeniško varstveno službo odpirajo obsežne in odgovorne naloge. Proučiti ho treba nastanek aglomeracij in njihov razvoj, treba bo valorizirati posamezne objekte po stopnjah pomembnosti in treba bo določiti poseben spomeniško varstveni režim. Spomeniško varstvo ne sme biti čokla razvoja ali tista nesrečna služba, ki daje svoj veto, marveč konkretne pobude za reševanje posameznih vprašanj, predvsem pa, ki sama išče pota, kako dragoceno dediščino preteklosti vključiti v ritem sodobnega življenja.

— Imate v mislih morda kak konkreten primer?

— Da. Prvi tozadevni elaborat zavarovanih con, objektov in vedut zdravilišča Rogaska Slatina. Gre za kompletno analizo edinstvenega klasicističnega ambienta in prvorazredne klasicistične arhitekture. Urbanistični načrt je predvideval odstranitev dveh izredno pomembnih objektov in sicer »Templja« iz leta 1819 in »Sprehajališča« iz leta 1843. To je bil povod, da se je naš zavod s tem v zvezi lotil analize in ko so problem reševali na najvišjih republiških inštancah, je bila varianta zavoda sprejeta; predvsem zato, ker elaborat ni ostal samo pri goli analizi, pač pa, ker je dal konkretne predloge, kako sporna objekta prilagoditi sodobnim zahtevam zdravilišča in jih vanj smotrno vključiti.

— Pripravljate še kakšne podobne analize?

— Trenutno za Celje, Zalec in Gornjo Savinjsko dolino. Celje in Zalec sta stari mesti, ki sta v seznamu kot historični aglomeraciji najpomembnejših spomenikov v Sloveniji. Zavod se glede tega ne more zadovoljiti samo s tem, da prebere kakšno študijo, marveč mora izdelati kompletno analizo, ki bo upoštevala vse možne vidike in iz tega posredovala določene zaključke. To terja seveda veliko časa in naporov, zato bi bilo nesmiselno pričakovati, da je mogoče vprašanja reševati kar na pogled. V konkretnem primeru obsega elaborat historični razvoj mesta, valorizacijo spomeniških objektov, analizo današnjega mestnega jedra ter spomeniško varstveni režim od arheoloških zon dalje.

— Se vam torej zdi, da akcije na posameznih objektih niso bistvenega pomena?

— Narobe. Te so prav tako važne kot kdajkoli prej. Ne gre samo za to, kakšne so objektivne možnosti, da z resnejšo akcijo sploh pričnemo. Tudi tu se je namreč pokazalo, da brez temeljite tehnične dokumentacije ni mogoče nobeno resno delo. Pri vseh večjih stavbnih objektih iz preteklosti nimamo opraviiti le z navidezno preprostim obnavljanjem, pač pa tudi s statičnimi problemi. Ker ustrezne dokumentacije ni bilo, v prvem obdobju delovanja nismo mogli pričeti z nobeno večjo akcijo. En sam primer, ki je dovolj ilustrativen: krajevna skupnost na Svetini

si že nekaj let intenzivno prizadeva, da bi pričela obnavljati cerkev — enega najlepših spomenikov gotske arhitekture, ki so ga postavili še celjski grofje. Vse je kazalo, da bo delo steklo, kajti podjetja so pristala, da prevzemajo dela na zvoniku, ki ga utegne vsak močnejši veter porušiti. Toda še pred pričetkom obnove so vsi zapovrstjo odpovedali, ker bržkone nihče ni hotel prevzeti odgovornosti za delo brez statičnega izračuna. Tako smo pred dejstvom, da moramo dati v izdelavo celotno konstrukcijo strešnega stola, ker bo šele tako mogoče zagotoviti ustrežno izvedbo del. Iz teh vzrokov pripravljamo letos tehnično dokumentacijo za vrsto dragocenih objektov. Pri tem računamo na izdatnejšo pomoč republiškega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti, ki pa bo seveda odvisna od tega, kolikšno bo razumevanje lokalnih činiteljev, ki bodo morali zagotoviti ostalo udeležbo.

— Kateri so ti objekti?

— Cerkev na Svetini, opatijska cerkev v Celju, kapela križvega pota v Smarju, grad Planina. Stekelj in stari stolp v Gornjem gradu, Juvanova hiša v Ljubnem, Salek pri Velenju in nekaj manjših objektov.

— Kako je z etnografsko zaščito in na primer s Kocenovo domačijo? Zakaj je propadla?

— To področje je praktično še v celoti neobdelano. Če govorimo o neki pokrajini, je avtentična arhitektura bistveni sestavni del. Deloma je do zdaj znana domača arhitektura v alpskih predelih, kar pa zadeva južno Štajersko ali Kozjansko, je področje odprto. Etnografska zaščita je seveda kočljiva tudi še po drugi plati. Gre za to, da ljudem, ki žive v starih stajbah, nihče nima pravice jemati možnosti, da se modernizirajo. Osebnost sem prepričan, da so možne kompromisne rešitve. Tridelna okna na primer niso nujna. Pri tem bi bilo treba posamezne objekte analizirati in valorizirati. Tako pripravljamo za Logarsko dolino, za področje severno od Luč ustrezno dokumentacijo, ki bo zajela značilne doline — Matkov in Rohanov kot itd. Kar zadeva znano Kocenovo hišo, so si dolgo prizadevali, da bi jo ohranili, vendar je bila tudi tu potrebna ustrezna dokumentacija, te pa ni bilo. Delo Zavoda se kaže v konkretnih restavratskih posegih, pri čemer iščemo pomoč v Ljubljani, kar ni poceni. Tako so na Kranjskem restavrirali preko 100 objektov z gotskimi fres-



Škoda, ki so jo povzročili v »Templju« ob rušenju hodnika

kami, na Štajerskem pa nobenega; za nekatere samo vemo. In tako, se dogaja, da nam spomeniki propadajo pred očmi.

— Gre potemtakem za finančni problem?

— Sredstva, ki jih je letos dobil Zavod, so tako skromna, da z njimi ni mogoče pričeti nobene večje akcije. Če vemo, da stane npr. adaptacija gostinskega lokala od 15 do 20 milijonov, je 100 tisoč din veliko premalo za restavracijo kakšnega spomenika! Smo razen tega ustanova z najnižjo dotacijo — ta znaša 7 milijonov 200 tisoč dinarjev. Pričakuje, da bo vprašanje medobčinskega financiranja vsaj drugo leto ugodno rešeno.

— Kaj še ovira normalno delo?

— Nerešena kadrovska vprašanja. Nas je komaj pet. Tako sem sam tudi konservator. Rabili bi vsaj še dva restavratorka. Sedanja zasedba niti zdaleč ne more biti kot vsem zahtevam. Res smo veliko naredili, toda če bi naredili še trikrat toliko, bi bilo še vedno premalo. Zato smo prisiljeni delati od jutra do večera, tudi do polnoči in čez.

D. Hribar

PROFESOR DOKTOR MIHAJLO ROSTOHAR

VZGOJITELJ SLOVENSkih PSIHOLOGOV

Da se je na Slovenskem uporabna psihologija lepo razvila, je brez dvoma velika zasluga odličnega slovenskega znanstvenika-psihologa in vzgojitelja slovenskih psihologov profesorja dr. Mihajla Rostoharja, ki uživa sedaj zasluženi pokoj. Zasluge profesorja dr. Rostoharja lahko vrednotimo s treh vidikov; kot znanstvenika, ki je napisal vrsto razprav s področja eksperimentalne psihologije, kot ustanovitelja psihološke katedre na ljubljanski univerzi in kot pedagoga slovenskih poklicnih psihologov. Za zaključek svoje uspešne poti je profesor Rostohar napisal kvalitativno in zajetno knjigo »Osnove obče psihologije«, ki jo je izdala letos Državna založba Slovenije nekoliko pred 15. mednarodnim kongresom za uporabno psihologijo v Ljubljani.

Prof. dr. Mihajlo Rostohar se je že rano začel zanimati za psihologijo in se je v tem smislu izpopolnjeval in izobraževal že proti koncu visokošolskega študija v Gradcu, kjer je bil edini psihološki laboratorij na tedanjem avstrijskem ozemlju. Po objavljenem doktoratu na Dunaju pa se je poglobljal v psihološko problematiko in prakso v znamenitem Wundtovem psihološkem inštitutu v Lipskem, nakar je prevzel l. 1911 profesorsko mesto na univerzi v Pragi, kjer je ustanovil psihološki laboratorij na fiziološkem inštitutu medicinske fakultete, na kateri je imel predavanja iz eksperimentalne psihologije. To je bil prvi psihološki laboratorij na ozemlju poznejše CSR. Svoje izsled-

ke in nove poglede ob delu na področju eksperimentalne psihologije je objavljal v znanstvenih revijah in v samostojnih publikacijah. S svojimi spisi si je kmalu pridobil sloves resnega in prizadevnega znanstvenika in psihološkega delavca na Češkem in tudi v svoji slovenski domovini.

Prvo svetovno vojno je preživel kot stotine drugih Slovencev na različnih bojiščih. Dne 29. oktobra 1918 je v Ljubljani na manifestacijskem zborovanju, na katerem je govoril, proglasil ustanovitev svobodne Slovenije oziroma Jugoslavije ter organiziral vojaške sile za obrambo takratnih nacionalnih pridobitev. Ob nastanku stare Jugoslavije se je mnogo boril oziroma se trudil za ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani in je bil njen najprizadevnejši član. Takrat je nameraval tudi v našem glavnem mestu ustanoviti katedro in inštitut za psihologijo. Žal mu le-to ni uspelo, saj je bila naša univerza ogrožena, da se še tisto, kar smo si priborili, ukine. Njegova velika želja je ostala neostvarjena do leta 1950, ko je dobila tudi ljubljanska univerza stolico za psihologijo.

Ob nerazumevanju za njegove zamisli je odšel prof. Rostohar v Češko-Slovaško republiko, kjer je dobil l. 1924 profesorsko mesto za psihologijo na filozofski fakulteti v Brnu; tam je kmalu ustanovil tudi psihološki inštitut. Po drugi svetovni vojni je v Brnu postal tudi prvi rektor na novoustanovljeni Socialni

V štirinajsto sezono

Slovensko ljudsko gledališče Celje stopa kot poklicno gledališče v svojo štirinajsto sezono. To je že precejšnje število, o katerem najbrž vsi premalo razmišljamo. To je število, v katerem je zajeto uspešno umetniško ustvarjanje, ki je dalo Celju svoj pečat in prispevalo svoj delež v skupno kulturno bero. To je obdobje nekaterih sijajnih dosežkov, splošna afirmacija, pa tudi opoteče gledališke sreče.

Slovensko ljudsko gledališče je zmeraj iskalo svoj specifični gledališki obraz in ga skušalo prilagoditi splošnim umetniškim tokovom, kolikor mu ni pregrad postavljala situacija prostora, v katerem je uprizorjalo svoje predstave.

Za letošnjo sezono je repertoar sestavljen tako, da skuša vzbuditi kar največjo afiniteto z občinstvom.

Za začetek sezone smo izbrali Lukičevo tragikomično farso DOLGO ŽIVLJENJE KRALJA OSVALDA, ker sodimo, da s svojo problematiko živo zažira v sodobni svet.

Mladi srbski književnik Velimir Lukić se je v svoji farsni lotil samoderstva v sodobni družbi in državnega mehanizma, ki ga vzdržuje. Zgodbo in razne zaplete si je sicer sposobil iz zakladnice svetovne literature, vendar jih je med seboj smiselno povezal in jim dal groteskno farsni značaj.

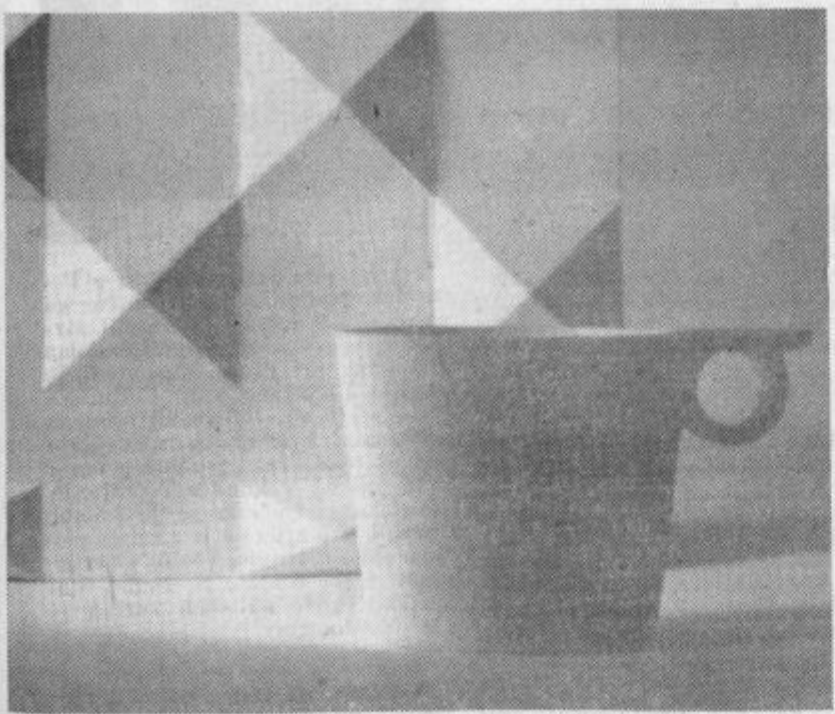
Ko Lukić skuša predreti v bistvo državnega samoderstva in to s poigravanjem z logiko, se mu sproti odpirajo pojavi, ki jim je lahko najti paralele v današnjem svetu. Zato je DOLGO ŽIVLJENJE KRALJA OSVALDA spodbuda k družbenemu ovedenju.

Dasiravno se Lukić loteva zelo resnih reči, jih na odru prikazuje s komičnimi zarisi. Tako se vključuje v tisti sodobni dramaturški tok, ki hoče sodobnega gledalca podnetiti z grotesko in mu z njo in komiko razgrinjati grozljivost njegovega bivanja.

DOLGO ŽIVLJENJE KRALJA OSVALDA je doživela pred nekaj več kot dvema letoma sijajno uprizoritev beograjskega Narodnega pozorišta, ki je bila pri občinstvu odlično sprejeta in ki je požela priznanja tudi na najprominentnejših jugoslovanskih gledaliških festivalih.

Delo je v Celju režiral Miran HERCOG ob asistenci scenografa Avgusta Lavrenčiča, kostumografa Vide Zupanove in s sodelovanjem celotnega moškega ansambla z novo angažiranimi igravci ter Marijano Krošlavo in gostjo Heleno Ferenčakovo.

Albin Podjavorešek



V likovnem salonu v Celju je že nekaj dni odprta razstava Sole za oblikovanje iz Ljubljane, ki ima predvsem namen, prikazati možnosti kulturnega in estetskega oblikovanja posameznih predmetov ter s tem prispevati k bogatejšemu razvoju našega gospodarstva. Razstava pomeni zato tudi priložnost, da bi pričeli razmišljati o vključevanju absolventov Sole za oblikovanje v tista industrijska podjetja, ki so doslej morda premalo uvajala v svojo proizvodnjo tudi likovno kulturo. To bi bilo toliko nujnejše, ker se še vedno pojavljajo ljudje, ki strašijo z najrazličnejšimi cenenimi proizvodi v lastni izvedbi. Tako je na primer mogoče v Celju baje dobiti celo »reprodukcije« Mihaela Angela, oziroma Leonarda Vinka, Rafaela Sanktija in podobnih velikih »poslovenjenih« italijanskih mojstrov; da ne govorimo o rožah iz plastične pene, o lesenih ptičkah, klopcih in drugem.

ROMAN — SLIKANICA — HUMORESKA — ROMAN — SLIKANICA — HUMORESKA — ROMAN — SLIKANICA — HUMORESKA



Pogledala sem Frankov nasmejan obraz na fotografiji, ki je stala na kozmetični mizici ob postelji. Slika je bila stara sedem let. Frank se je slikal, ko je bil še vojaški pilot. Kako zelo mu je pristojala uniforma! Bil je velik in stasit. Njegov ostro začrtan obraz, rjave lase in živahne oči, je oficirska kapa še bolj poudarjala.

Ko sem bila še čisto mlada žena, sem vsakokrat ko je vzletel, hudo trpela. V začetku se je norčeval iz mojega strahu, pozneje pa je privolil, da sem tudi sama spoznala privlačnost sinjih višav. Na široko mi je odprl svet. Oba sva se veselila, ko je po končani vojni dobil službo pri čezatlantski letalski službi. Kot Frank sam, tudi jaz nisem več dvomila nad varnostjo zračnega prometa. Vrh tega sva v počitnicah obiskala toliko lepih dežel in mest: Stockholm, Pariz, London, Lisabono...

Toda Afrika... Samo enkrat sem z Frankom letela čez košček črnega kontinenta. Liberijska obala je bila zame le majhna ploskev na zemljevidu.

Vstala sem in vzela Frankovo sliko, okvirjeno v orehov les in se vprašujoče zadržala v nasmejan obraz. Ne! Njemu se ni moglo nič zgoditi. Gotovo se bo vrnil zdrav, kajti njegove tople oči so zrlle vame pomirjevalno, ohrabrujoče:

— O, bog, — se je zdajci vse zrušilo v meni, — prosim varuj ga! —

Moja vera je bila živahna. Vera je v mojem življenju bila vedno zelo močna. Toda bolj ko sem z dlanmi stiskala svojo glavo, bolj vznemirjeno ko sem molila, bolj je vse telo trepetalo.

Morda je bil Frank v tem trenutku že mrtev? Morda sta moja molitev in upanje prepoznali?

Naenkrat se je v moji podzavesti pojavila slika, ki je izbrisala vse druge misli — hrib. Odprtih oči sem mislila, a kljub temu sem videla letalo kako leti naravnost v hrib.

O tem sem hotela biti na jasnem. Poklicala sem prijateljico Marijo, ki je stanovala v sosesčini in katere mož je pravtako letel na progi Johannesburg—New York.

— Marija. Je Jerry doma? —

pragozdovč južnega dela kontinenta do rta Palmas, ki je tule na najjužnejši točki liberijske obale.

Jerry je pripovedoval o vseh tistih številnih napravah, ki zagotavljajo varen polet, zanesljivo smer in višino. Napetost je v meni vse bolj popuščala ko sem se poglobljala v vse tehnične podrobnosti in številne možnosti.

Tako je preteklo dopoldne, popoldan pa so prišli prijatelji z rožami in sladkarijami. Prihajali so in odhajali. Sredi popoldneva se me je lotila omotica in vsega mi je bilo dovolj. Oblivali sta me mrzlina in vročica. Umaknila sem se v spalnico in poklicala Marijo.

Prišla je kot bi jo nosil veter. Pričakala sem jo naslonjena na hišne dveri:

— Marija. Nikomur še nisem povedala, toda... otroka pričakujem. —

— Nebesa! — je vzključila Marija: — Pri priči pojdi v posteljo. Med tem pokličem tvojega zdravnika. —

Privolila sem: — Toda nikomur besedice o tem. Zdaj nimam časa za take misli. —

Legla sem. Tako me je vzelo, da sem komaj opazila obiske. Sele pozno v noč se je hiša umirila, toda spala sem le malo. Naslednji dan sem čakala vsa omotična dokler ni Jerry vdrl v mojo spalnico:

— Pilot enega od letal, ki iščejo 151, je našel razbitino. Razbito letalo leži kakšnih osemdeset kilometrov od obale v notranjosti celine. — O Jerry, — sem zastokala, — pa vendar ne v tistih hribih? —

— Tega ne vem. Pilot je še sporočil, da je videl ljudi, ki so se premikali. Prepričan je, da so nekateri nesrečo preživeli. Kraj nesreče je zelo odročeno, toda reševalne ekipe so že na poti.

Moje srce je utripalo hitreje. Frank je rešen. Bog bodi zahvaljen. —



— Je. Ravnokar je vstal. — Vprašaj ga, prosim te... če so v bližini Roberts Fieda kakšni hribi. —

Marija je začudeno zamrmrala, toda storila je tako. Čakala sem kakšno minuto in spet slišala Marijin glas:

— Jerry pravi, da je nekaj manjših hribov, ki pa niso višji od štiristo metrov. Toda, — za božjo voljo, zakaj to sprašuješ... — Frankovo letalo pogrešajo. —

Za trenutek je nastala moreča tišina, potem pa je Marija hitro povzela: — Počakaj naju. Takoj prideva k tebi. —

Cez kratek čas sta prišla. Jerryjeva sproščenost me je nekoliko pomirila, ko je zatrjeval:

— Nobenega vzroka ni, da bi te preveč skrbelo. Prepričan sem, da so pristali na morju. Smer poleta drži osemdeset kilometrov stran od teh hribov... Pogledj tule na zemljevidu zarisano progo. Od Johannesburga bimo naravnost čez

Nisem bila samo religiozna. Verjela sem tudi v slutnje. V tistem trenutku sem se spomnila na čuden dogodek, ki se mi je pripetil na večer pred jutrom, ko so mi sporočili nesrečo...

... Ko sem ravno primerjala blago za nove zavese k sveže prebeljenim stenam, me je nekaj kot mrzel tuš spreletelo po hrbtu. Bilo je tako močno in tako nenadoma, da bi bila skoraj na ves glas zakričala. Slučajno sem pogledala na uro. Bila je poldvanajsta.

Da se ni zgodilo prav tisti trenutek? Je morda Frank mislil name in mi hotel kaj sporočiti? Se take stvari, kot so slutnje, res dogajajo?

— Ali vedo v katerem času se je zgodilo, sem vprašala Jerryja.

— Hja. Mož na kontrolnem stolpu na letališču v Roberts Fieldu je povedal, da je zveza z letalom bila pretrgana nekako ob pol štirih zjutraj. Pri nas tukaj je takrat poldvanajsta ponoči. —

(Se nadaljuje)

BESEDA O AVTORICI

Tokrat smo za bralce »Celjskega tednika« izbrali delo ameriške avtorice Elizabeth Bowne.

Reportaže so najboljše tiste, ki jih pisec ne narekuje želja, da bi nekaj napisali, temveč jih življenjski dogodek sam prisili, da ga opišejo. Elizabeth Bowne najbrž nikoli ni imela ambicij, da bi se uvrstila med pisce najboljših reportaž in se je šele takrat, ko je bilo vse, o čemer nam bo pripovedovala za njo, odločila prijeti za pero.

»Tolažba v srcu Afrike« je resnična zgodba, ki ni zablestela zaradi literarnih kvalitete, iskristivosti sloga in dramatičnosti. Pozoren bralec pa bo sam odkril vrednost tega dela. Pred nami bo zaživel košček Afrike, ki je danes v središču pozornosti kot črni kontinent, ki se prebuja. Do konca zgodbe pa bomo videli, kako se avtorica sama spreminja, kako so nova spoznanja celila rane njene velike nesreče.

Prevajalec

Tisto jutro je telefon zabrnal že navsezgodaj. Se na pol v spanju sem stegnila roko po slušalki in nejevoljno zamrmrala:

— Halo.

— Gospa Bowne? — je poizvedoval moški glas v slušalki.

— Da, — sem potrdila. Se vedno nisem bila čisto budna.

Moški glas v slušalki je hitel dalje. Sogovornik se je predstavil in povedal, da je uslužbenec pri letalski družbi, kateri pripada tudi moj mož. Zdaj sem boljše prislunila:

— Vaš mož Frank je pilot v letalu 151, ki je na poti med Johannesburgom in New Yorkom, mar ne? — Za trenutek je glas v slušalki umolknil, nato pa nadaljeval:

— Letalo je pogrešano nekje nād zahodno afriško obalo. Zadnja poročila iz letala je ujela kontrolna postaja v Roberts Fieldu v Liberiji. Tu bi po voznem redu moralo letalo sinoči pristati... — Uslužbenec je pri zadnjih besedah zajeceljal, nato pa hitro končal pogovor z besedami: — Več vam žal ne morem sporočiti. Mi je zelo žal gospa Bowne. Poklicali vas bomo spet, ko zremo kaj več. —

V slušalki je tlesnilo — sobesednik je odložil.

Z drgetajočo roko sem položila slušalko na vilice.

Letalo je pogrešano nad obalo. Tako je dejal možak. Potem je mogoče samo eno; prisilni pristaneč na vodi. Vrtala sem po spominu, da bi se spomnila kako tako pristajanje izgleda. Frank mi je zadevo tako natančno opisal... Imel je izkušnje in Frank je bil v stiski posebej bljen mir.

Skozi jekleno točo

PISE: BRANKO HOFMAN
RISE: PETER KRIVEC



POD MILIM NEBOM

Jesen je in spet je čas sestankov.

Čez leto se je nabralo kup problemov. Kdo naj jih reši? Prav gotovo krajevna organizacija SZDL.

Predsednik je sklical sestanek.

Prišli so predstavniki organizacij in društva. Vrata združnega doma so bila zaprta. Naokoli pride snažilka.

»Tovarišica, odpri vrata!« zahteva predsednik SZDL. »Ne morem in ne smem. Vsi prostori so zasedeni.«

»Zasedeni? Kdo jih je zasedel?«

»Hm, zgoraj ni prostora. Tam so pisarne. Tam so uradne stvari. In včeraj so odprli še eno pisarno. Tako je prostorov še manj.«

Čakajoči se razhudijo.

»Brigadi nas gornji prostori. Mi hočemo prostor, ki je namenjen za sestanke!«

»Na žalost, tam je zdaj skladišče.«

»Skladišče? Kdo daje tako komando?«

»Imamo več komandantov. Ne vem, kateri izmed njih je dal komando.«

»Od kod ti komandanti?«

»Od kod naj bi bili? Uvoženi prav gotovo niso!« se brani snažilka.

»Tako je. Uvoženi so. Zato ne poznajo problemov naše vasi, našega kraja. Nočejo jih poznati. Sramota.«

Molk.

Cez čas se nekdo oglasi.

»Fantje, kam gremo?«

»Kam? Saj je pod milim nebom dovolj prostora!«

»Hudič pa taka politika. Se spominjate, kako je bilo leta petdesetega?«

»Garali smo kot črna živina! Na tisoče udarniških ur smo opravili! Darovali smo les. Delali smo podnevi in ponoči.«

»In zakaj?«

»Zato, da bomo imeli kje vedriti. Da se bomo sestajali in pogovarjali o vaških problemih. In deset let nismo imeli zaprek. Zdaj zadnja leta pa nimamo več kje govoriti. Kakor da to ni naše. Kakor da to niso naši žulji. Sramota!«

»Predsednik, kam jo bomo mahnil?«

Nekdo se zasmjeje.

»Kam? Partizani pod hruško, krajevna skupnost pod jablano, prosveta pod lipo, gasilci pod kap, SZDL pa na streho združnega doma! Ha, pa smo razkvartirani.«

Predsednik pripomni: »Nekaj problemov moramo rešiti!«

»Kje?«

Nekdo predlaga. »Fantje, streha nad glavo mora biti. Pa pojdimo v oštarijo.«

»Tako je. V oštarijo gremo. In so šli.«

Dva deci gor, dva deci dol. Kaj bi s tem. Liter na mizo! Vinček je lezel v glavo. Predsednik SZDL je hotel načeti probleme, pa je zamahnil z roko.

»Ne, v oštariji pa že ne! Fantje, na zdravje!«

»Na zdravje vaških problemov!«

Drago Kumer

NI POTREBNO

»Tega prekletega zrezka sploh ne morem jesti!« je zavpil gost natakarkju. »Tako pokličite direktorja!«

»Nima smisla,« je odvrnil natakark, »on ga tudi ne bo jedel.«

FILOZOFIJA OB KOPI

Landekarjeva brata kuhata apno

»Takole med presledki, ko zavla da med poljskim delom zatišje, je dobro, če napraskaš kakšen dinar«, je dejal in zavijtel sekuro. Na oni strani Hudinje je po strmeh žlebu priropotal hloed. Nato drugi.

Preložnikov Franca z Velike Ravn pod vznožjem Pohorja je kmet. Gospodar. Z mlajšim bratom, ki dopoldne dela v vitanjski livarni, in ostarelo materjo nataplja ozare z znojem in voljo.

»Saj je težko, včasih nimam niti jurja, da bi šel na veselico, toda zemlje ne bom pustil, del mene je, ob tepkovcu in kruhu živim, trdo, toda z bratom ne bi zamenjal.«

Zgrabil je vola, ki se je pasel ob grmovju in ga vpregel. Se dva voza

dračja bo pripeljal in bo dovolj za začetek. Trintrideset vozov kame nja je že navozil. Kopa je pripravljena, samo zacementiral jo bo na vrhu, da ne bo preveč puščala, in nato podkuril.

Vračal se je z bratom Lojzom. Visoko naložen voz je poskakoval po kamenju. Plava, od peska in žlindre umazana obleka, je plahutala na drobnem telesu. Po »sihtu« je prišel pomagat bratu.

»Kuhanje apna je svojevrsten dogodek. Dela je mnogo, toda takrat, ko prodajaš, to pozabiš. In v tej kopi je po grobi ocenitvi krepko čez 20 ton apna.« Vole je izpregel, mlajši brat Lojze pa je pripravljval smolen za podžiganje.

»Ti si solan, mnogo potuješ, vidiš to ti zavidam, vendar moje življenje slabo poznaš, ne veš kako se utrujen včasih naslonim na plug ali koso, ne vidiš kako zvečer komaj vih-tim sekuro, veš v našem življenju je v tem vsa filozofija. Svet sem videl takrat, ko sem šel k vojakom, ali pa kadar s kolesom zdvijam do Celja. Jaz temu pravim svet, vendar ga ne bi nikoli zamenjal za tegale tu.«

Lojze je zlezal skozi odprtino v kopo, da bi naložil dračje. Počasi je navzkriž nalagal smrečje, nato prižgal smolen; iz kope se je v tankih curkih, ki so nenehno rasli, valil dim. Franca je pomagal Lojzetu, da je zlezal iz kope, nato pa pograbil smrekovo vejo in začel »vetriti«. Kopa se je odela z debelo odejo dima, ki se je počasi razlival po njej in nato po dolini.

»Tako sedaj pa teden dni kurjenja«, je dejal iskrivih oči Franca. »Ponoči bo sicer malo zeblo, bo pač treba malo več tepkovca... V soboto ali nedeljo bo že skuhano...«, je dejal Lojze. Začel je vlačiti na kup ogromne količine vejevja, ki sta ga preje navozila z voli.

»Veš, če bi preračunal ves trud, delo, čas, drva in vso prečkarijo, bi računica pokazala izgubo. Sicer pa pri nas v hribih marsikatero delo izvršujemo z izgubo, toda kaj hočeš, živeti moramo. Vsak si po svoje pomaga. Par deset ton nažganega apna premosti velik del davka.«

Za nekaj let je posel zamrl. V tej izgradnji pa zopet cvete. Mimo je pripeljal avtobus poln otrok. Malo naprej je ustavil. Postavna učiteljica je na visokih petah pristopila in začela s poukom kemije. Otroci so se zgnatli ob plamenu. Drobcena punčka je od daleč božala vole... Nato jih je učiteljica spravila nazaj v avtobus. Franca je naredil dolg požirek tepkovca.

»Vidiš«, je dejal »zanje je to atrakcija. Zame tudi, ker si med poljskimi deli — malo oddahnem. Dim je ovil vso dolino v prijetno kopreno, ki so jo trgali drveči avtomobili. Lojze je metal v žareče žrelo vejevje in debela polena. S Francom sva sedela na štoru in zrla v ogenj. Nato je tiho, sam zase zamrmral:

»Saj je težko, toda čigavo življenje je lahko? In kaj bi naj jaz iskal v »fabriki«? Zazrl se je vame. Nato sva tiho obsedela. »Ali si videl ono učiteljico? Kako gosposka je bila.« Počasi je vstal in odšel zapreč vole. »Morda bom kdaj moral v »fabriko«, toda če bom, bom šel nerad. Veš, naša filozofija se začinja in konča tu, na zemlji.«

Franca v svoji preproščini ne razčlenjuje določenih pojavov in misli, zanj je dovolj izraz filozofija, ki jo široko postavlja. Zanj je filozofija vse, razen trdega dela...

J. Sever



Foto: Janez Sever

VELENJSKA SIMBIOZA KULTURA IN GOSTINSTVO

Le kdo ga ne pozna? Evgen Dervarič — direktor velenjskega delavskega kluba, ki z nasmehom streže številnim gostom. Toda, če ga hočemo predstaviti, moramo spregovoriti o kulturni dejavnosti delavskega kluba; nikakor ne moremo mimo 42 torkovih večerov, mimo 24 likovnih in drugih razstav — velikega obiska, pomembnega estetskega vzdušja, ki obiskovalce delavskega kluba ne pušča ravnodušne. To je lanskoletna bera. In prav ta vsebina je delavski klub prevrednotila

— srečujemo se s sodobnim, kulturnim gostinstvom, ki vzgaja.

Tudi letošnja sezona, ki se je pričela v torek — 15. septembra bo bogata. Za otvoritev so pripravili slikarsko razstavo Jakija — ob 20. uri pa je kustos narodne galerije iz Ljubljane Anica Cevc predavala o slikarstvu na Slovenskem. Predavanje je bilo popestrjeno z barvnimi diapozitivi.

V naslednjih torkih pa se bodo zvrstili večeri s predavanjem o turizmu, veseli večer v priredbi RTV Ljubljana, večer gledališke poezije, spoznavaj svojo domovino in svet, savinjski fantje pojo, azurna obala, naš dom in naša družina in drugo.

Vzporedno pa bodo razstave Kavčiča, Zavolovska, Batiča, Jakca ter predavanja o likovni umetnosti: slikarstvo v 19. stoletju (klasicizem, romantika in realizem), baročna umetnost na slovenskem, partizanska grafika.

-kl



J. Sever

Gobanov SOS

Goban, ki sem ga obiskal pred nekaj dnevi, je sicer siten in čudaški, godrnjav in betežen, pri tem pa pravcata majhna zakladnica gobjih izkušenj in modrosti. Naprej mi je seveda potožil, da so mu črvi zlezli v klóbuk in da ga po nogi zmerom pogosteje trga, da so ga polži že skoro do nagega slekli in da si je v njegov podplat izkopala luknjo strigalica. »Star sem že, kaj češ, penzionist je penzionist, vse ga odira in vint...«

Ko sva nekaj časa kramljala, sem ga vprašal, kako je kaj z letošnjo gobjo sezono.

»Tako pač no, še kar za silo. Če pomislim, kako vedina ljudi o gobah malo ve... Nabirajo skoro samo gobane, ostale užitne gobe pa puščajo v nemar. Če bo šlo tako naprej, nas bodo kmalu iztrebili. Potrgajo nas, še preden so naši trosi dozoreli. Zato nas je vsako leto manj. Mnogini, kar jih hodi v gozd po gobe, je kaj malo mar — tako se mi vsaj zdi — usoda gob: pri tem pač pozabljajo, da bodo njihovi potomci ob slastni jed. Če bi po pameti nabirali, bi nas bilo vsako leto na pretek; razmnožile bi se, da bi nas ne bilo treba iskati dolge ure in stikati za nami po skritih kotičkih. V koših bi nas lahko našli iz gozdov, nas pražili, pekli, dušili, cmarili in vlagali kolikor bi jih bila volja... tako pa hodimo iz leta v leto rakovo pot — zares po gobe...«



SODOBNO STANOVANJE zahteva

moderno PREPROGO

BOGATA IZBIRA
V VELEBLAGOVNICI

ljudski magazin

CELJE

V Meranu je bila to pot zares na dopustu. Sprehajala se je po meranskih parkih; zdela se je, kakor da je pozabila na vsa mučna doživlja. Pogosto je bila v družbi nekega italijanskega draguljarja. Prvič po dolgih letih se je družila z moškimi, ne da bi mislila, kako bi izvlekla iz njega kakšno vojaško skrivnost. Sredi julija 1914 je bilo na mah vsega konec. Od Mattheisusa je dobila sporočilo, naj takoj odpotuje v Italijo.

Neki agent, nekdanji pionirski oficir, ki se je nahajal v Milanu, je dobil od gospoda Mattheisusa nalogo, naj čimprej ugotovi, kje v Italiji najintenzivneje kopljejo jarke in gradijo utrdbe. Podatke bi moral zbrati najkasneje v enem tednu. Ta agent je poslal v Berlin šifrirano brzojavko, da potrebuje za to delo najmanj šest tednov, ker mora prepotovati vso Italijo. Stiriindvajset ur pozneje je bila pri njem Annemarie Lesser, ki je že naslednjega dne ustanovila podjetje za posredovanje in koordinacijo oglasov. Nikomur se ni zdelo sumljivo, ker je to podjetje dobivalo kopije oglasov iz vse Italije, posebno pa tistih, ki so jih objavljala majhna provincialna glasila. Annemarie je sistematično izbirala oglase, s katerimi so vojaške oblasti objavljale ponudbe gradbenim podjetjem bodisi za zemeljska dela bodisi za betoniranje. Tako je mogla na enostaven hiter in čisto nedolžen način s pomočjo dobrih zemljevidov ugotoviti vrsto, obseg in mesto novih utrb. Naloga je bila izvršena v šestih dneh.

Vojna je bila pred vrati. Kaiser je plul po Severnem morju, monsieur Poincaré pa je uradno odpotoval v Peterburg. Annemarie se je hitro odpravila do francosko-italijanske meje od

MADemoiselle DOCTEUR

8

tod pa po najkrajši poti v Pariz. Proti koncu julija je bila že v uradu gospoda Pissarda, stalnega nemškega agenta v Parizu.

»Mademoiselle Docteur, kako ste si upali!« Gospod Pissard je izročil špijonki vse papirje. Spodaj na cesti se je prerivala množica in pela Marseljezo. Gospod Pissard ni držal rok križem. Zbral je dragocene podatke o moči in vrsti čet, ki so potovale skozi Pariz.

Pissard ji je preskrbel lažni potni list. Zdaj je bila hčerka belgijskega oficirja. Dal ji je tudi ponarejen dopis belgijskih vojaških oblasti, kjer je bilo napisano, da se mora takoj javiti v neki poljski bolnišnici ob nemški meji.

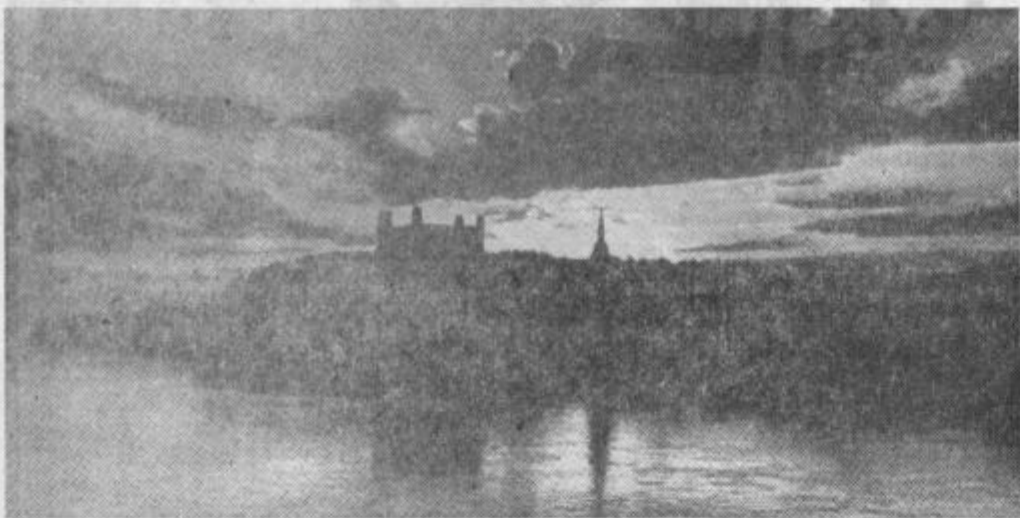
Toda pojavile so se težke zapreke. Zato je Annemarie menj nič tebi nič potrkala na vrata komande transportnega oddelka pri generalnem štabu. Uspelo ji je, da so jo sprejeli v avto, ki je moral prepeljati nekaj francoskih generalštabnih oficirjev v Belgijo. Vozili so se čez Saint Quentin, Mauberg in Charleroi v Bruselj. Annemarie je na tem potovanju še izpopolnila Pissardove podatke. Ugotovila je najvažnejše

točke premika francoskih čet proti nemški in belgijski meji. Pri tem ji je razgovor z oficirji temeljito pomagal. Zvedela je za zavezništvo belgijskih in francoskih čet v primeru vojne z Nemčijo.

V Bruslju se ni mogla rešiti francoskih oficirjev. Niso je pustili oditi; odpeljali so jo s sabo v generalni štab. Bila je prisotna pri razgovoru s pomočnikom komandanta francoske glavne štaba. Tu je zvedela, da namerava general Ryeckel, poveljnik francoskih čet, pričeti z ofenzivo proti Nemčiji. Zvedela je tudi, da se bo na celini v primeru nemškega napada izkrcalo šest angleških pešadijskih divizij in osem konjeniških brigad. Angleške čete bi naj v začetku šteje 160.000 mož.

Annemarie je bila v škripcih. Zavedela se je, kako važne vesti ima za Nemce, ni pa vedela, kako naj jih posreduje v Berlin. Zavedala se je tudi, v kakšno kašo lahko zaide, če bi se belgijski generalni štab podrobneje pozanimal za njeno družino. Njena usoda bi bila zapečatena. V vojni ni dolgih procesov: vojaško sodišče opravi vse skupaj v nekaj urah. Zato je sklenila, da se ob prvi ugodni priložnosti poslovi od gostoljubnih francoskih oficirjev. Toda to ni bilo preprosto. Tako se jim je bila prikupila, da se nikakor niso hoteli odpovedati njeni prijetni družbi. Francoski generalštabni major jo je prosil, če bi se lahko zvečer dobila v hotelu Palace. Ni vedela, če naj povabilo sprejme. Tada proti večeru je zmagala njena pustolovska narava. Sklenila je, da bo postavila na kocko življenje in izvlekla iz zaljubljenega majorja še nekaj podatkov.

DONAVA - TEŽAK TUDI ZA ČEHE IN MADŽARE



Donava, druga največja reka v Evropi, ki so jo Rimljani imeli za največjo reko na svetu, je po grški mitologiji hči Oceana in boginje morja Fetide. V današnjem času se sicer pesniški pomen Donave izgublja, raste pa njen gospodarski pomen. Dejstvo, da so države ob Donavi svojo naglo pot razvoja začele šele v sedanji dobi, je bila reka predvsem muhasta plovna pot. Toda kolikor je mogočna in silna, morala se bo pokoriti človekovi volji, postati njegov težak.

Kot Romuni in Jugoslovani nameravajo v Džerdjapu za-

jeziti Donavo, so podobnih misli tudi Čehoslovaki skupaj z Madžari. Med češko Bratislavo in madžarskim Nadžmarošem bodo prihodnje leto začeli graditi velik hidroenergetski sistem, ki bo kot džerdjapski povezan z ureditvijo plovnega sistema. Poleg pregrade, električnih central in podobnega bodo zgradili tudi 18 kilometrov dolg betoniran kanal, ki bo širok od 200 do 300 metrov, torej širši kot je sueški ali kanal Volga—Don. Električne centrale bodo dale okoli 3 in pol milijarde električne energije letno, kar bo Čeho-

slovaški sami privarčevalo okoli štiri milijone ton premoga. Hidroenergetski sistem bo gradilo okoli 11.000 strokovnjakov.

Obeta pa se še eno gigantsko delo. Donavo, ki bo do Bratislave postala takorekoč sposobna za pomorske ladje, bi z izgradnjo v naslednjih desetih letih povezali z Labo in Odro, ter tako omogočili plovo med Črnim morjem in Baltikom. Držna zamisel — plova čez evropski kontinent na njegovem najširšem delu.

DEŽEVNIKI NE SMEJO RAZSTAVLJATI

Umetniško vodstvo likovnega festivala v Los Angelesu je bilo sprva zelo navdušeno nad neko abstraktno sliko Donalda Hostersa; toda to navdušenje je trajalo le toliko časa, dokler ni eden slikarjevih zavistnih kolegov povedal, da je ustvarilo sliko dvanajst deževnikov, ki jih je Hosters namočil v različne barve, jih položil na platno in jim pustil slikati po njihovem svobodnem navdihu.

SWIFT IN SLUGA

»Zakaj mi nisi očistil čevljev?« je vprašal slavni pisatelj svojega slugo.

»Mislil sem, sir, da nima smisla, ker zunaj še vedno dežuje, in bi bili čevlji takoj spet umazani. Toda povejte mi, zakaj nisem danes dobil večerje?«

»Mislil sem, da zate nima smisla jesti, ker boš čez nekaj časa tako spet lačen.«

PRECIZEN RACUN

Na šolski ladji je dobil mladi mornar nalogo, da ugotovi položaj. Ko je izročil račune prvemu oficirju in jih je ta pregledal, je zavpil: »Mirno!«

Učencec ga je presenečeno ubogal.

»Se vam zdi moja komanda čudna?« ga je vprašal prvi oficir. »Veste, po vaših izračunih smo pravkar peljali skozi parlament.«



HEINZ TRETTNER, GENERALNI INSPEKTOR ZAHODNONEMSKEGA BUNDESWEHRA, JE ZARES GENERAL Z BOGATIMI IZKUSNJAMI, KAKOR GA IMENUJEJO V ZAHODNI NEMCIJI. POT TEH BOGATIH IZKUŠENJ SE PRICENJA V GUERNICI, KJER SE JE KOT STOTNIK DIVIZIJE CONDOR OSEBNO UDELEŽIL MNOŽICNEGA POKOLJA. SVOJE ZNANJE JE PLODOVITO RAZSIRIL PRED ROTTERDAMOM, KJER JE V BOMBARDIRANJU IZGUBILO ŽIVLJENJE BLIZU 900 LJUDI. MED DRUGO SVETOVNO VOJNO JE BIL NA VIDNIH POLOŽAJIH IN JE IMEL VRSTO PRILožNOSTI, DA JE SVOJE ZNANJE RAZSIRIL IN IZPOLNIL. ZGORNJA SLIKA PRIKAŽUJE DANASNJEGA TRETTNERJA V TRENUTKU, KO MU OBRAMBNI MINISTER HASSEL IZROCA IMENOVANJE, SPODNJA PA TISTEGA TRETTNERJA, KI JE POVELJEVAL ENOTI PADALCEV LETA 1944 V SEVERNI ITALIJI. TAKŠNIH TRETTNERJEV DANDANES V ZAHODNONEMSKI ARMADI MRGOLI. KAZE, DA JE NACISTIČNA PRAKSA ODLOČILNEGA POMENA PRI NAPREDOVANJU DANASNJIH ZAHODNONEMSKIH OFICIRJEV.

iz albuma svetovnega popotnika

SLIKANICA, STARA VEČ KO 1000 LET

V Etiopiji sem kupil na platno narisano slikanico, ki je imela v štirih vrstah štirinštirideset sličic. Več kot tisoč let so to serijo sličic nešteto krat prerovali, v istem stilu, živih barvah, z napismi v maharskem jeziku. Slikanica pripoveduje legendo kraljice iz Sabe. Legenda pripoveduje, da je nekoč v severni Etiopiji vladal kačji cesar, ki je iz dneva v dan zahteval po eno človeško žoljenje. Narod je bil obupan. Tedaj se je iz Jemena oglašil rešitelj, ki je obljubil pomoč. Za uslugo je zahteval, da ga proglase za kralja. Ko so na to pristali, je vzel jagnje in mu dal použiti strup. Zastrupljeno



jagnje je podaril kačjemu cesarju in ga tako umoril. Narod ga je v zahvalo kronal za kralja. Po njegovi smrti je prestol prevzela njegova hči Makeda — kraljica iz Sabe.

Od nekega svojega trgoveškega poslanca je kraljica nekoč slišala o slavi modrega kralja Salomona. Zelela ga je spoznati. Po darovih in prošnji, da bi jo sprejel, je preko puščave in morja odpotovala v Jeruzalem. Salomon je gostjo lepo sprejel ter ji razkazal svoj čudovit hram. Makeda je gostitelju med ogledom postalo mnogo težkih vprašanj, na katera je kralj z lahkoto odgovarjal. Bila je presenečena nad njegovo modrostjo in na nad njeno lepoto. Kraljevske gostji je predlagal, da bi postala njegova ljubimka, vendar je ona to odklonila, ker je prisegla čistost.

Salomon je prenehal z doorjenjem, toda postavil je pogoj, da se med bivanjem pri njem ne sme dotakniti ničesar, kar ni njeno.

Naslednji večer ji je priredil svečan banket. Vse jestvine so bile strahovito začinjene, toda pri večerji niso stregli ne z vinom, ne z vodo. Ponoči je kraljica začela mučnitni žej. Poslala je svojo služabnico ponjo. Salomon jo je v temi pričakal in jo odvedel v svoje prostore. To je ponovil priznaje s kraljico, ko je sama hotela po vodo.

Po vrnitvi sta kraljica in njena služabnica rodile sinova. Vzgaljal jih je sam kralj Salomon. Ze med življenjem kraljice Makede je njen sin postal slaven in pameten vladar, kronali so ga za kralja Menelika I. Etiopci s ponosom trde, da od njega izhaja tudi današnja cesarska dinastija.

Tibor Sekelj

ČLOVEŠKO BITJE V ŠTEVILKAH

Povprečna višina današnjega moškega znaša 165, ženske pa 156 centimetrov. Najmanjši ljudje so Pigejci v centralni Afriki; ko odrastejo, dosežejo največ 141 centimetrov; najvišji ljudje živijo na področju centralne Afrike jugovzhodno od jezera Čad in na jugu Sudana; od 180 do 182 centimetrov.

Največji moški vseh časov je živel v gornji Avstriji. Ko mu je bilo 20 let, je meril 2,78 metra; najvišja ženska pa je bila iz Brebkendorfa v Nemčiji in je merila 2,35 metra. Najmanjše ljudi je opisoval Barvilovski — moški so merili 78, ženske pa 56 centimetrov.

Na začetku neolitske dobe (pred približno 10 do 15.000 leti) je vse človeštvo na zemlji štelo toliko kot današnja Moskva. Na začetku naše dobe je bilo 300 milijono

nov ljudi. Po predvidevanjih jih bo 1975. leta 4 milijarde, ob koncu stoletja pa 6 milijard.

Statistično so ugotovili, da je število dečkov, rojenih na svetu, nekaj večje od števila deklic (105:100). Skupaj je nekaj več moških kot žensk; v Ameriki in Afriki je število približno enako, v Evropi je 57 milijonov žensk več kot moških, kar je pripisati velikim izgubam v dveh svetovnih vojnah, medtem ko je v Aziji 48 milijonov žensk več kot moških.

Od več kot 1.500 nacionalnosti, kolikor jih je na svetu, imajo samo 4 več kot 100 milijonov: Kitajska, Amerika, Sovjetska zveza in Indija. Manj od milijona ima 681 narodnosti.

Od 140.000 živalskih vrst jih je človek udomačil samo 47.

SKUSNJAVA

»Hej, smrkvavec,« je zavpil zelenjadar na dečka, ki je stal poleg njegove košare z jabolki. »Si prizadevaš, da bi ukradel jabolko, kaj!«

»Ne,« je odvrnil deček. »Prizadevam si, da ga ne bi ukradel.«

NA VZHODU NI DOLGCAS

Kdor misli, da je zabavno življenje do vrhunca razvito samo na zahodu, se moti. Tudi v vzhodnih deželah poznajo zabavo in, če hočete, nočne klube, kabarete in varieteje. Eden od takih je znani praški variete, v katerem je nad sto plesalk in plesalcev ter solistov- pevcev. Razlika med tem in recimo pariškimi zabavišči je gotovo v ceni in pa v kvaliteti. Na sliki ena od plesalk v Pragi, ki svojo točko zaključuje med gledalci v dvorani.



LAŽNA ZDRAVNICA

V drugi polovici avgusta sem prispel s skupino velenjskih otrok na otok Stenjak. Bili smo zadnja skupina za letos. Otok je za otroke pravi raj. Nobena ladja ni pristajala na našem otoku, samo ob delavnikih smo imeli enkratno zvezo s Pulo, z barkačo, ki jo je vozil upokojeni kapetan Josip Bobata — Barba.

Prišli smo v soboto popoldne in ker nisem poznal tega posebnega režima voženj, sem ostal brez tobačne zaloge. Bržčas sem postajal prav neznošen, kajti moji fantje so mi sporočili, da medicinska sestra v ambulanti kadi.

Napotil sem se v ambulanto, vljudno pojasnil zadrego in tako spoznal zdravnico T. S.

»V MOJ POSEL SE VTIKUJEJO«

»V moj posel se vtičujejo«, mi je zupala in mi pravila, »življenje na otoku postaja nevdružno.«

Pripovedovala mi je o svojem delu, o svojih domačih in mimogrede dejala, da ji je pred nedavnim umrl edini brat. Baje se je v Münchenu smrtno ponesrečil.

Izrazil sem ji sožalje in zdelo se mi je, da razumem njeno neuravnovešenost. »Toliko imam dela. Vsak dan nešteto prevez, glavobolov, angin, prehladov... No, k sreči, ni kaj resnejšega!« je dejala, ko sem odhajal.

»PET MINUT PRED DVANAJSTO SE JE JAVILA KOT ZDRAVNICA ZA KOLONIJO NA OTOK STENJAK (BRONSKO OTOCJE). DOBRE TRI MESECE JE ZDRAVILA OKROG 1.000 OTROK.«

SPRVA SO JO RAZVAJALI — ČUDNA ZDRAVLJENJA PA SO PORAJALA SUM. ODLOČEN POSEG MLADEGA ZDRAVNIKA IZ PULE IN TELEGRAM STA ZADEVU RAZJASNILA ...



PRIVATNI RAZGOVORI PREPOVEDANI!

Trčil sem skupaj s pedagoškim vodjem F. P., ki me je opomnila, da v ambulanti niso dovoljeni privatni razgovori. Komaj sem se vzdržal, da nisem zabrusil kaj trdega. Odšel sem k otrokom.

Sele kasneje sem doumel, da sem prišel ravno v času, ko se je že porajal sum. Zvečer sem sedel na pomolu z Barbom in Oskarjem — ekonomom.

»Vrag si ga vedil!« je pravil Oskar. »Tako čudno ta zdravnica zdravi, da res ne veš, pri čem si!«

»Ama, to je slaba zdravnica, ali pa jaz nič ne vem o tem,« se je pridružil Barba.

»POJEDEL JE MARTINČKA«

Z zdravnikom je dobro biti na dobrih nogah, mar ne!« je dejal Oskar. »Veš, sprva ni bila zadovoljna z našo hrano, pa sva ji z Barbom čestokrat prinesla kaj posebnega za pod zob.«

»Čuti, Oskare, dosta mi je svega! Slao sam telegram! Sutra čemo videti.«

»Kaj pa če le je, ha?« je dvomeče dodal Oskar.

Takrat pa je priletela »pedagoška«, kot so jo kratko imenovali.

»Zdravnica je šla z otoka.«

»Ama, kako?« je planil pokonci Barba.

»Ne vem, zdi se mi, da jo je odpeljal nek znanec iz Fažan.«

Barba je odhitel in preklinjal.

»Pedagoška« pa je prisedla. »Le kaj ji je? Ali se je ustrašila?«

»Hm,« je dejal Oskar. »Se spominjaš, ko je zdravila Marjančka in dejala, da mu je martinček zlezal v usta in da ga je videla, ko je Marjan bruhal.«

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)